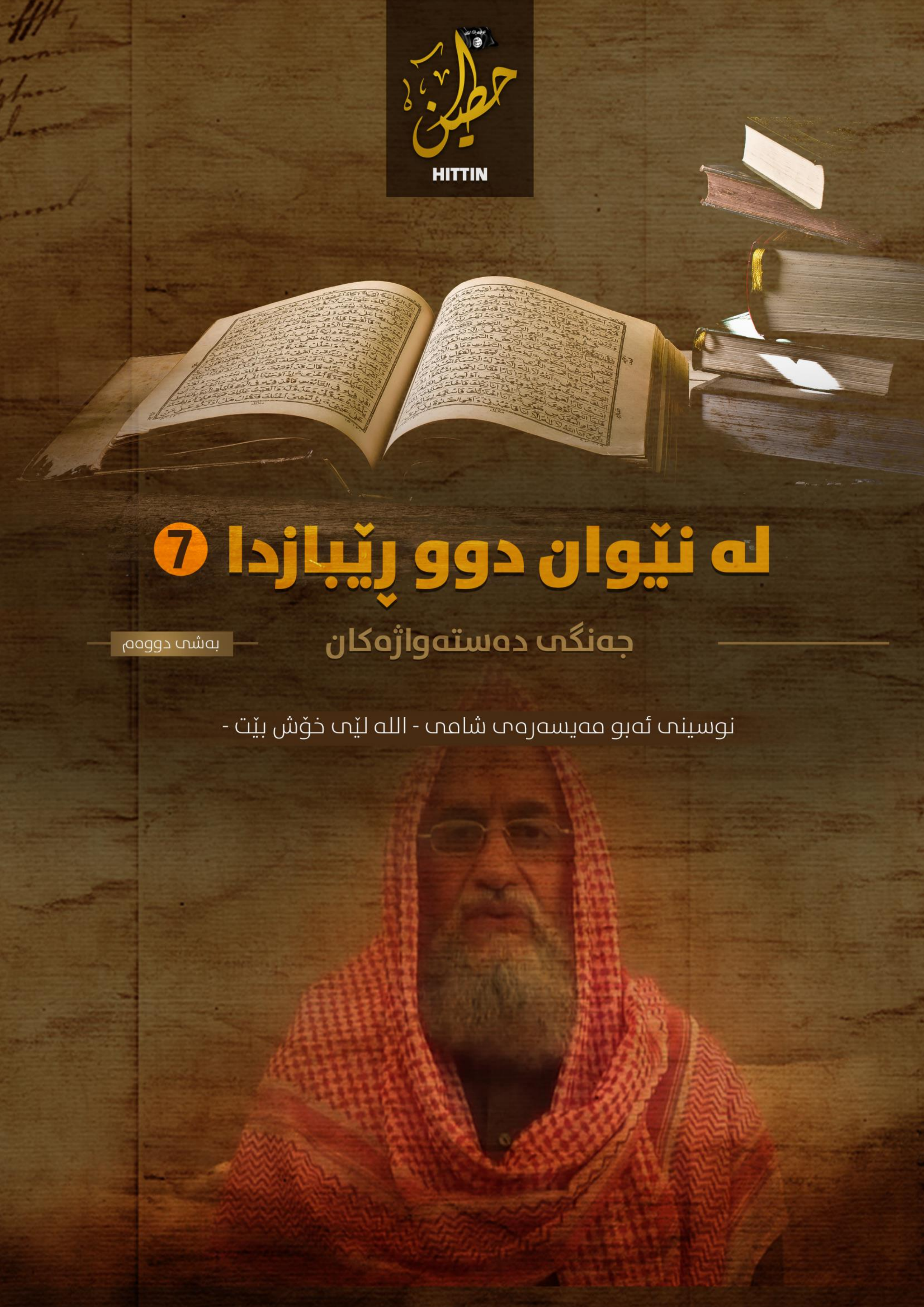

حطين
HITTIN
لە نێوان دوو ڕێبازدا 7
بەشی دووەم
جەنگی دەستەواژەکان
نوسینی ئەبو مەیسەرەی شامی - الله لێی خۆش بێت -

الحمد لله الكبير المتعال، والصلاة والسلام على الضحوك القتّال، وعلى أهل بيته الطيّبين الأطهار؛ وبعد:

ئەوەی بڕوانێتە بەرهەمەکانی زەواهیری ئەبینێت کە زیاتر لەچل وتاری هەیە لەسەر "بەهاری عەرەبی"، کە تێیدا خۆی بەدوور دەگرێت لەو ووشانەی کە ناڕەوایە لەلایەن "جەماوەرەوە"، کەئەویش: بەکافردانانی مورتەددەکان وکوشتاریانە؛ هەرچەندە ئەگەر هەندێک ووشەیش بەکاربهێنێت ئەوا ئەیخاتە ڕستەیەکەوە کە دووری دەکاتەوە لەواتا تەوحیدیە ئاشکراکەی، وەک ووشەی "جیهاد" دووری خستەوە لە کوشتاری مورتەددەکان (حکومەتە عەرەبیەکان وسەربازەکانیان) ئەیگۆڕێت بە "جیهادی شەعبی بانگەوازی" و"کۆمەڵی ئوممەت لە شۆڕشێکی بانگەوازی" و"بەرگری" "داگیرکەرە ڕۆژئاواییەکان"؛ ئەم سیاسەتەش ئاشکرایە لە ووتارەکانی زەواهیری لە "بەهاری عەرەبی"، جگە لە هەندێک جیاکاری.

زۆربەی ئەم دروشمانەش لەبنچینەدا عەرەبی ڕەوانبێژین وەک "گەل" و"جەماوەری"، الله ﷻ دەفەرمووێت: {وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا}، ئیبن عەباس ﷺ دەڵێت: "شعوب: هۆزی گەورە"، ودەڵێت: "شعوب: جەماوەرە بۆنموونە موضەر". [الدر المنثور].

بەڵام کەسێک متمانەی بکاتەسەر ودەست بگرێ بە بنەما عەرەبیەکەی، هەندێ شتی لەبیرئەچێ: بۆنموونە، ناوی "حزب" باسکراوە لەفەرموودەی الله تەعالا: {وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ}، ئایا درووستە لێرەوە دەستەواژەی "حزبیەت" بکەینە درووشمی خۆمان، بانگەوازی خەڵکی بکەین بەرەو "حزبیەت" ومەبەستمان لە واتا شەرعیەکەی بێت کەئەویش کۆبوونەوەیە لەدەوری جەماعەتی موسڵمانان؟ یان ئەم دەستەواژەیە لەئێستادا واتایەکی جاهیلی هەیە کەئەویش دەمارگیری حزبە علمانیەکان وئەوانی ترە! هەروەها الله ﷻ باسی "خروج واتە:دەرچوونی" کردووە کە دەفەرموێت: {وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ} هەروەها ﷻ دەفەرموێت: {فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ} دەرچوون(خروج)لێرەدا بەواتای جیهاد دێت، ئایا درووستە لێرەوە ناوی خۆمان بکەینە "خەوارج"، یان ئەم ناوە بووەتە مەکروە وچیتر بەکارناهێنرێت، وواتایەکی ناسراوی هەیە لای ئەهلی سوننە! وهاوشێوەی ئەم دەستەواژانەش هەردوو ووشەی "جەماوەری" و"شەعبی"یە لەلای هاوڵاتی خواز ونەتەوایەتیەکان.

ئەگەر گووترا: هۆکاری دووبارەکردنەوەی ئەم ووشانە لەلایەن زەواهیری لەووتارەکانی "بەهاری عەرەبی" چییە؟ دەڵێم: ویستی بانگەوازەکەی خۆشەویست بکات لەدڵی "جەماوەر"، ونەرم بێت لەگەڵیاندا "بەوەی کە دەیزانن" لە ووشە نوێیەکان -هەرچەندە لەڕێ دەرچوونی تێدایە- بۆئەوەی "دڵی گەل" ببەستێتەوە بە ڕێکخراوەکەوە، لەبەرئەوەش خۆی دوورخستەوە لە ووشە شەرعییەکان کە بووەتە "تەکفیری" لە جادووی ڕاگەیاندن؛ ئەستەمە -بە ڕای ئەو- کۆکردنەوەی جەماوەر لەدەوری دۆسیەی تەکفیر وکوشتار لەکاتێکدا لێی تێناگەن.

وادیارە ئەو زۆر ئومێدی هەبوو بە توانای "جەماوەرە تووڕە تۆڵەسێنەرەکە" لەبەرئەوە زۆربەی بانگەوازەکەی بۆ ئەوان بوو، دواتریش کەوتە ناو دوو هەڵەوە:

-یەکەم، جەماوەر سەیری بەرهەمەکانی ئەو ناکەن هەتا پەروەردەیان بکات لەسەر ئاوازی شۆڕشگێڕی.

-دووەم، ئەرکی ئێمە بانگەوازی جەماوەرە بۆ تەوحید وجیهاد، چونکە تەکفیری تاغوتەکان وکوشتاری مورتەددەکان لە بنەماکانی دینن نەک لقەکان، وکاتێک ئەبوبەکری صدیق کوشتاری "مانیعی زەکاتی" کرد، تەئویلی ماوەڵەکان ونەزانی خەڵکی عەوامی نەکردە شوبهە بۆئەوەی بەڵگەکەی بشارێتەوە وشمشێری هەڵگرێتەوە، وئەگەر بە ڕای عومەر وهاوڕاکانی عومەری بکردایە کە دەیانگووت: "گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکی بکەن بەوەی لێی تێئەگەن، چونکە ئەوان تازە بەتازە وازیان لە جاهیلیەت هێناوە؛ لێیان گەڕێن، خەڵکی نەیانگووت ئەوەتا ئەبوبەکر ئەهلی لا إلە إلا الله ئەکوژێت..." وئەگەر شێخی ئیسلام ئیبن تەیمیە وپێشەوا محمد بن عبد الوهاب وازیان بهێنایە لە تەکفیری سەربازەکانی یاسق وقوبەکان، ئەوا بانگەوازی تەوحید نەئەگەیشتە دەستمان بەشێوەیەکی پاک وبێگەرد.

بەڵکو ئەبوبەکری صدیق دەستی گرت بە حەقەوە کە بووە هۆکارێک بۆ پاراستنی دین هەتا ڕۆژی قیامەت: ئەبو ڕەجائی عەتاریدی دەڵێت: "هاتمە ناو مەدینەی مونەوەرەوە بینیم خەڵکی کۆبوونەوەتەوە، وپیاوێکم بینی ماچی سەر پیاوێکی ئەکرد وپێی ئەگووت: فیداتبم ئەگەر تۆ نەبویتایا تیائەچووین، گووتم: کێ ماچ کارەکەیە، وکێ ماچ کراوەکەیە؟ گووتیان: ئەوە عومەرە ماچی سەری ئەبوبەکر دەکات لەبەرئەوەی کوشتاری مورتەددەکانی کرد، کاتێک زەکاتیان قەدەغەکرد هەتا بە چاوشۆڕیەوە زەکاتیان بەخشی".

ئیبن مەسعود ﵁ دەڵێت: "پێمان ناخۆش بوو [واتە بۆچوونی ئەبوبەکر] پاشان لەکۆتاییدا سوپاسمان کرد، وبەکەسێکی چاکەخواز بینیمان، وئەگەر ئەبوبەکر ئەوەی نەکردایە ئەوا خەڵکی بەتێکڕا دژایەتی زەکاتیان ئەکرد تا ڕۆژی قیامەت".

وە ئەبو هورەیرە ﵁ دەڵێت: "سوێند بەو (الله)یەی کە هیچ پەرستراوێک نییە بەحەق جگە لەئەو، ئەگەر ئەبوبەکر بە خەلیفە هەڵنەبژێردرایا ئەوا الله نەدەپەرسترا". [الرياض النضرة].

وزەوامیری هەندێ دەستەواژەی زۆر بەکاردەهێنا لە "بەهاری عەرەبی"، کە گرنگترینیان: "شەعبیەت" و"جەماوەری"بوو، دەیان جار باسیکرد لەچەندین باسدا، مەبەستی لەئەوەش زۆربەی خەڵکی یان گشتی بوو، پێدەچێت ئەم شێوازەی بەباش زانیبێت لە ووتاردان بە لەبەرچاوگرتنی جەهل ونەزانینی خەڵکی، بەبێ ئەوەی مەبەستی لە واتای "دیموکراتی"شیرکی بێت، خەڵکی پابەند ناکرێن بەتەشریعاتی زۆرینەوە، لەگەڵ ئەوەشدا ئەبینین پاشماوەی ئەم ووشانە بەردەستە لەبانگەواز وسیاسەتی نوێ لەبەستنەوەی کاروباری چارەنوس سازی بەوەی کە "جەماوەر" هەڵیئەبژێرێت، هەموو ئەمەش لەسەر حیسابی تەوحیدی ئاشکرا وجیهادی سەرکەوتوو ئەژمێردرێ.

وە درووست نییە موجاهید دەمەدەمێ بکات لەسەر "شەعبیەت" و"جەماوەری" لەبانگەوازەکەیدا، چونکە حەق ناناسرێتەوە بە زۆرینە، الله ﷻ دەفەرموێت: {وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}، ئەبو موصعەبی زەرقاوی ﵀ دەڵێت:

"بەڕاستی حەق لە تێڕوانینی ئیسلام بریتییە لەوەی کەیەکدەگرێتەوە لەگەڵ قورئان وسونەت هەرچەندە پشتیوانەکانی کەم بن یان زۆر، وەهەرچی پێچەوانەی قورئان وسونەت بێت ئەوا باتڵە هەرچەندە ئەگەر دانیشتوانی زەوی لەسەری کۆکبن بەگشتیانەوە.

الله تەعالا دەفەرموێت: {وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّهِ إِلاَّ وَهُم مُّشْرِكُون} هەروەها دەفەرموێت: {وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللّهِ إِن يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلاَّ يَخْرُصُون} ئەم ئایەتە بەڕێزانە بەڵگەیە لەسەرئەوەی کەگوێڕایەڵی وشوێنکەوتنی زۆرینەی سەرزەوی گومڕاییە، لەبەرئەوەی زۆرینە لەسەر گومڕایین، وئیمانیان نییە بەالله ئیلا هاوبەشێکی تری بۆ بڕیار ئەدەن.

عبد الله کوڕی مەسعود ﵁ بە عمر کوڕی میمون دەڵێت: "زۆربەی جەماعەت ئەوانەن کەخۆیان جیاکردووەتەوە لەجەماعە، چونکە جەماعەت بریتیە لەهەرشتێک کەلەگەڵ حەق یەکبگرێتەوە هەرچەندە ئەگەر بەتەنها خۆت بیت".

حەسەنی بەسری دەڵێت: "بەڕاستی ئەهلی سوننە پێشتر کەمترین بوون لەنێو خەڵکیدا، ئەوانیش کەمترین خەڵکن لەنێو ئەوانەی کەماون، ئەوانەی کەشوێنی ئەهلی خۆشگوزەرانی نەکەوتن لەژیاندا، ونە لەگەڵ ئەهلی بیدعە لە بیدعەکانیاندا، وئارامیانگرت لەسەر سوننەتەکەیان هەتا گەیشتن بەپەروەردگاریان، دەسا ئێوەش وابن". [ولتستبين سبيل المجرمين].

ئەو ئایەت وئەسەرانەی کە باسمانکرد بەڵگەن لەسەر لۆمەی زۆرینە جیاوازی نیە چ لە تەشریع بێت یان هەرشتێکی تر، ئیتر چۆن ئەبێت لەسیاسەتی کۆمەڵی سەرکەوتوودا ڕازیکردنی جەماوەری تێدابێت، کە ڕازیکردنی ئەوانەش ئامانجێکە نایەتەدی، ئەگەر هەمووساڵەکان لەگەڵیدا چاکە بکەیت پاشان لەڕاگەیاندندا گوێیان لەیەک شت بێت لەسەرت ئەوا ئەڵێن هەرگیز چاکەمان لەتۆ نەدیوە! گووتیان {أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا}، ئەوان -هەرچەندە زۆربن- وەکو کەفی سەر دەریا وان، دونیایان خۆشدەوێت ورقیان لە کوشتارە.

ئەبو موصعەبی زەرقاوی -رحمه الله- دەڵێت: "خەڵکی عەوام: ئەمانە کە زۆرینە وبێ دەنگن وئامادەو ون بوون، ئەمانە هەرچەندە ئەگەر بەگشتی ڕقیان لەئەمریکا بێت، ئاواتیان نەمانی ئەوان ونەمانی ڕەشی پەڵە هەورەکانیانە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئومێدیان بە داهاتوویەکی ڕۆشنایە، وپاشەڕۆژێکی گەش وژیانێکی خۆشگوزەرانی، وناز ونیعمەتە، خۆیان بۆ ئەو ڕۆژە ئامادەکردووە، بەڵام ئەوان خۆیان هێشتا نێچیرێکی ساکاری ڕاگەیاندنی فێڵباز وخشەخشی سیاسەتن." [رسالته إلى الشيخ أسامة].

هەروەها ﷺ دەڵێت: "هەروەها فضیلی کوڕی عیاض ﷺ ووتویەتی: چی ئەکەیت ئەگەر بمێنیتەوە تاسەردەمێک خەڵکانێکی تێدا ببینیت جیاوازی ناکەن لەنێوان حەق وباتڵ وجیاوازی ناکەن لەنێوان ئیماندار وکافر هەروەها ئەمیندار وخیانەتکار وهەروەها لەنێوان نەزان وزانا ونە دەستخۆشی لەکاری چاکە دەکەن ونە خراپەیەک بە ناڕەوا دادەنێن." قسەکانی تەواو بوو.

پێشەوا ئیبن بەطە لەسەر ووتارەکەی فضیل دەڵێت: "ئێمە هی اللهین وهەر بۆ ئەویش ئەگەڕێینەوە، ئێمە ئەوەمان پێگەیشت وبیستمان وزۆربەیمان ناسی وبینیمان، وئەگەر پیاوێک لەوانەی کە الله ئەقڵێکی درووست ودووچاوی ڕوونی پێ بەخشیبێت، وچاو وبیری بخاتەکار، وبڕوانێتە کاروباری ئیسلام وئەهلەکەی، خانەوادەکەی بکاتەسەر باشرین وپرشنگدارترین ڕێگا، ئەوا بۆی ڕووندەبێتەوە کە زۆربەی خەڵکی وبەگشتی وناودارەکانی خەڵکی پشتیان هەڵکردووە، وهەڵگەڕاونەتەوە لەسەر پشت، ولایاندا لەسەر ڕێگا وهەڵگەڕانەوە لەسەر ڕێگا دروستەکە، وئێستاش زۆربەی خەڵکی ئەوەی کە پێشتر پێیان ناشرین بوو ئێستا پێیان جوانە، وئەوانەی کە پێشتر حەرامیان دەکرد ئێستا حەڵاڵی ئەکەن، وئەوەی کە پێیان ناڕەوا بوو ئێستا پێیان چاکەیە." [القابضون على الجمر].

هەروەها ﷺ دەڵێت: "ڕوکنەکانی ئەم جاهیلیەت ولایەنە جۆربەجۆرە بەشدارانە تێیدا بەشێوەیەک لەشێوەکان، ئەمانەی خوارەوەن: یەکەم: تاغووتی سەرزەوی ئەهلی دەسەڵات وحوکم [...]، دووەم: زانایانی خراپ [...]، سێیەم: ئەهلی هەواو ئارەزوو ولایەنە بیدعەچیەکان [...]چوارەم: خەڵکی عەوام لە مێشوولەی سەر ڕووخساری مەڕن؛ شوێنکەوتەی گشت زەڕەی کەرێکن، وسوتەمەنی گشت ئاشووبێکن، لەوانەی کە ڕووناکی زانستیان پێ نەگەیشتووە، وخۆیان نەداوەتەپاڵ ڕوکنێکی بەهێز، ئەوانە گەورەترین خەمی ئەوان تێرکردنی غەریزە وئارەزووەکانیان ودەستکەوتنی لەزەتە، هیچ مانایەک لەژیاندا نابینن جگە لە ئەوە، ئای کە خراپترین ژیانە.

وئاساییە کە ئەوانە لەسەنگەری تاغووت وهاوپەیمانانی بن، وئەوانە ببنە مەڕەکانی کەهەرچۆن پێی خۆشبێت ئەیان لەوەڕێنێت، وئەوانە ئەبنە دارودەستەکەی کە زاڵیان دەکاتەسەر هەرکەسێ بە فەرمانی الله هەستێ وخۆی ڕاگرێ لەسەر ئەوە.

وئەمانەش جۆراوجۆرن بەڵام خۆشویستنی دونیا کۆیانی کردووەتەوە، ودڵیان کۆبووەتەوە لەسەر جوانی وشەهەواتی دونیا هەر لە پەناگە وپلەوپایە وئافرەت وخواردن وخواردنەوە وشتی تر لە چانسە لەناوچووەکانی دونیا، و ڕەحمەتی الله لەسەر پێشەوا ئیبن بەطە بێت، کاتێک فەرمووی: "خەڵکی لەم سەردەمەدا وەکو باڵندە پۆل پۆلن، هەندێکیان شوێنی هەندێکیان ئەکەون، ئەگەر تەنانەت کەسێکیان بۆدەرکەوێت بانگەوازی پێغەمبەرایەتی بکات هەرچەندە کە ئەزانن رسول الله ﷺ کۆتا پێغەمبەرە، یان کەسێک بانگەوازی خوایەتی بکات ئەبینی ئەو کەسە شوێنکەوتە وکۆمەڵەی زۆری دەبێت." قسەکانی تەواو بوو.

هەرچەنـدە ئەگەر ووتەکانی لەسـەردەمی خۆیـدا بـووونە ﷺ بەڵام ئایـا بەدوور ئەبینرێ لەسـەر خەڵکی سـەردەمی ئێسـتا، مەگەر کەسـێک الله ڕەحمی پێبکـات لەوەی کە نەوەسـتێ لەڕیـزی باتـڵ ولایەنەکـانی بـۆ دژایەتـی حەق وشوێنکەوتەکانی." [القابضون على الجمر].

سـەرنج بدە الله ڕەحمـت پێبکات لەسـەر ووتەکانی ابن بطّة کەلەسـاڵی 387ی کۆچی کۆچی دووای کـردووە، باسـی کـردووە کەزۆربەی ئەهلـی ئیسـلام لەسـەردەمی ئەودا لەدیـن هەڵـگەڕاونەتەوە لەسەرپشـت، وئەگەر کەسـێک بـانگەوازی پێغەمبەرایەتـی یـان خـوایەتی بکـردایە ئەوا شـوێنی ئەکەوتـن! چ جـای ئەگەر جەمـاوەر وگەلەکانی ئەم سەردەمەی ببینایا؟

ولەووتەکـانی ئـەبو موصـعەب ئامـاژکراوە بەوەی کەخەمـی گەورەی خەڵکی عەوام بـریتیە لە خـۆ نقـووم کـردن لەئارەزووەکان وهەڵهاتن لەناڕەحەتی، ئیتر چۆن هەنـدێکمان دەمەدەمێ بکەیـن لەسـەر ڕازیکردنیـان وبیـانکەینە مەرجەعیەتـی بەیـعەت وپێشــەوایەتی وبڵێـین: "هەڵبژاردنـی ئەوان هەڵبژاردنـی ئێمەشـە"؟ ئایـا لەمیسـڕ پەنـدی لێوەرناگرن؟ کەجەماوەر دانیشتن لەجیهاد، ونیوەیان تاغوتێکیان هەڵبژارد (أحمد شفيق 49%)، ونیوەکەی تریان تـاغووتێکی تریـان هەڵبژارد (مورسـی 51%)، ولەگەڵ دوو فیرقەکە "زانـا وبـانگخوازان وشـێخ ودەم سـپی مۆزەکـان وکاسبکاران وبازرگانان ونووسەرەکان ورۆژنامەنووسان وراگەیەندکاران وخاوەن ڕاو بۆچوونەکان هەبوون.

پاشـان هەرکۆمەڵێـک بەگژداچـووە کـۆمەڵێ تـر لەدووای ئەوەی هەمـوویـان بەگـژی پێشـینەیان چـوون؛ ئایـا حەقی ڕێکخـراوەکەیە تـانە بـدات لەدەنـگ وڕەسـەنایەتی گەلی میسـڕی؟ وکاروبـار بگەڕێـتەوە بـۆلای حەق نەک زۆریـنە، وبگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵی سەرکەوتوو نەک بۆمەڕەمەکی مەڕەکان.

ئیبن قەیم ﷺ دەڵێت: "[عەلی کوڕی ئەبو طالیب ﷺ دەڵێت:] خەڵکی سێ جۆرن: زانای پەروەردەکار، وفێرکراوێک لەپێنـاو ڕزگاربوون، ومەڕەمەکی مەڕەکان شـوێنکەوتەی گشـت زەڕەی کەرێک، لەگەڵ هەمـوو بـایەک لار ئەبنەوە، ڕوناکییان دانەگیرساند بە زانست، وپەنایان نەگرت بەسووچێکی دامەزراو" [مفتاح دار السعادة].

پاشـان لەشـەرحی ووتەکانی ئەمیری باوەڕداران عەلی ﷺ دەڵێت: مەڕەمەکی(هەمەجی)لەناو خەڵکیدا هەیە گەمژە ونەزانـەکانیان، وبنچیـنەی ووشــەکە لە (همـج) کـۆی (همجـة)یە، کەبـریتیە لەمێشـێکی بچـووک ماوشـێوەی مێشـولەیە ئەچێـتە سـەر ڕووخسـار ونـاو چـاوی مەڕ وئاژەڵەکانەوە، هەربـۆیە خەڵکی چووێنـدراون بە (همـج)، وشوانەکانیشیان لەخەڵکی بێ مێشک پێکهاتوون کەمتمانە ناکرێتە سەریان.

وکەدەڵێت "شـوێنکەوتەی گشـت زەڕەی کەرێکن"واتە: هەرکەسێ بانگیـان بکات وبانگەوازیان بکات شـوێنی ئەکەون جیاوازیشی نییە بانگیـان بکات بۆهیدایەت یان بۆگومڕایی، ئەمانەش زیانبەخشترین بوونەوەرن لەسـەر ئایینەکان، چـونکە لەژمـارەدا ئەوان زۆرتـرن، وکەمترین ڕێزیـان هەیە لای الله تعـالى، چـیلکەداری گشـت ئاشـوبێک بەئەوان گڕدەگرێت وئاگرەکەی گەورە دەبێت چونکە ئەوە مووچرکە بەلەشی ئەهلی ئاین دێنێت وشـوانە هەڕەمەکیەکان

شـوێنی ئەکەون؛ وبانگخوازەکەیـانی بەزەڕەکەر نـاوبرد لەبەرئەوەی بییانچووێنێـت بەئەو ئـاژەڵانەی کەشـوانەکە پێیان دەنەڕێنێت وئینجا بۆمەرکوێیەک بڕوات بەدووایدا دێت.

ودەڵێت "لەگەڵ گشـت بـایەک لاردەبـنەوە"، ئەقڵە لاوازەکەیـانی چوواند بەپـووش وپەڵاشی لاواز، وەهەواو ئارەزوو وبیروڕاکانی بەبـا چـوواند، وپـووش وپەڵاش لاردەبێـتەوە بەپێی بـا، وئەقڵی ئەمـانە لاردەبێـتەوە لەگەڵ گشـت هەوا وئارەزوویەک.

وکەدەڵێـت ڕووناکنەبوونەوە بەڕووناکی زانسـت وپەنایـان نەبـردە سـووچێکی دامەزراو، هۆکارەکەی ڕوونکـردەوە کەئەوانی گەیاندووە بەم پلەیە، ئەویش ئەوەیە کەڕووناکی زانستیان پێنەگەیشتووە وبەسیرەتیان نییە هەتا حەق وباتڵ لێک جیابکەنەوە.

وواتایـەکی تریشی تێدایە کەباشـترە لەم واتـایە کەئەویـش هاوشـێوەی مەبەسـتەکەی عەلیـە ﷺ ئەویـش ئەوەیە کەئەمـانە ئەهلی بەسـیرەت نـین کەبەنـووری زانسـت ڕوونـاک خۆیـان ڕوناککردەوە وپەناشـیان نەبـرد بۆزانـایەکی خاوەن بەسیرە، لاساییان کردەوە وشوێن کەوتەی خاوەن بەسیرەت نەبوون ئەو پیاوە یان بەرچاوڕۆشـنە یان کوێرە ودەسـتی گرتـووە بـەڕوناکی وئـەو ڕێگـەی بۆڕۆشـن دەکاتـەوە یـان کوێرێکـە دەڕوات بۆ ئـەوەی کەسـێك بـەرچاوڕوونی بۆبکات." [مفتاح دار السعادة - بتصرّف واختصار].

چـونکە خەڵکی عەوام نابینـان، بەسـیرەت وڕووناکییـان پـێ نیـیە تـاکو جیـاوازی بـکەن لەنێـوان حەق وباتـڵ، بەپێچەوانەی دەستە ئاشکراکە کەلەسەر تەوحیدن، وکوفرتەزێنە بەجیهاد.

ئیبن قـەیم ﷺ دەڵێـت: "ئەوانەی لەسـەرەتای دەرکەوتنی ئیسـلامدا بەدەنگیەوە هـاتن چەنـد کەسـانێك هـەبوون لـەهۆزەکان، بەڵکو تـاکە تاکیـان جیـابوونەوە لەهـۆز وعەشـیرەتەکانیان، وهـاتنە نـاو ئیسـلام، ئەوکات بـوونە نـامۆ بەڕاسـتی، هەتـا ئیسـلام ئاشـکراکرا وبـانگەوازەکەی بڵاوبـووەوە وخەڵکی بەکـۆمەڵ ئەهـاتنە نـاویەوە، ئەوکـات نامۆییـان پێـوە دیارنەمـا، پاشـان نـامۆیی هەڵگـرت وڕۆشـت، هەتـا دووبـارە بەنـامۆیی گەڕایەوە هەروەک دەسـتی پێکـرد، بەڵکـو ئیسـلامی حەق کە پێغەمـبەر ﷺ وهاوەڵەکـانی لەسـەربوون ئەوا ئەمـڕۆ نـامۆترە لەنـامۆییەکەی سـەرەتای دەرکەوتنی ئیسـلام، هەرچەنـدە ئەگەر درووشـم ووێنە ئاشـکراکانی بەربڵاو وناسـراو بێـت، ئەوا ئیسـلامی نامۆ زۆر نامۆترە، وئەهلەکەی نامۆترین لەنێو خەڵکیدا.

جـاچۆن یەک فیرقەی زۆرکەم نـامۆ نەبێـت لەنێـوان حەفتـا ودوو فیرقەکە، ئەوانەی شـوێنکەوتە وسـەرۆکەکان وپلەوپایە ودەوڵەتەکان دەگرێتەوە، وهیچ فەرمانیك دەرناکات ئیلا بەپێچەوانەی ئەوەی پێغەمبەر پێی هاتووە ﷺ؟ چـونکە ئەوەی کەئەو پێی هـاتووە دژی هەوا وئارەزووەکانی ئەوان دەکات، وئەوەی کەئەوان لەسـەریدان لەشـوبهە وبیـدعە کەتەنهـا بۆسـەروەری وکاروبـاری خۆیـان لەسـەر ئەوەن، هەروەهـا شـەهەوات کەئامـانجی مەبەسـت وداواکاریەکانیانـە؟ ئیتر چـۆن ئیمانـدارێک لەسـەر ڕێی الله وبەشـێوازی شـوێنکەوتە نـامۆ نابێـت لەنێـوان ئەمـانەی کەشـوێنکەوتەی هەوا وئارەزووەکانیـانن، وگـوێڕایەڵی سـووخۆرەکەیانن، وهەرکەسـێک لەئەوانـدا پەیوەسـتە

بەبیروڕای خـۆیەوە؟ هەروەک پێغەمـبەر ﷺ فەرمـووی "فـەرمـان بەچـاکە بـکەن وڕێگـری لەخـراپە بـکەن تـا وای لێدێت کە سـوخۆر گوێڕایەڵی دەکرێت وئـارەزوو شـوێنکەوتەی دەبێت ودونیـاش کاریگەری دەبێت، وگشـت خـاوەن بیروڕایەک پەیوەسـت بێـت بە بیروڕای خـۆیەوە، وکاروبارێکـت بینی کەدەسـەڵاتت نـیە بەسـەریدا، ئەوا پابەنـدبە بەگیانی خۆتەوە، ودووربن لە عەوامی خەڵکی، چونکە لەدووای ئێوە ڕۆژانی ئارامگرتن دێت، ئارامگر تێیدا وەکو کەسێکە پشکۆی ئاگری بەدەستەوە گرتبێت".

[...] ئەگەر ئیمانـدارێک الله تعـالى بەسـیرەت وبەرچاوڕۆشـنی پـێ بەخشـیبێت لەدینەکەیـدا، وەتێیگەیانـدبێت لەسـوننەتی پێغەمـبەرەکەی، وتێیگەیانـدبێت لەقورئـانەکەی، ببینێـت کەچـۆن خەڵکـی کەوتـوونەتە نـاو هەوا وئـارەزوو وگومڕایی ودورکەوتـنەوە لە ڕێگای ڕاسـت ئەوەی کەپێغەمـبەر ﷺ وهاوەڵەکانی لەسـەری بـوونە، ئەگەر بیەوێت ئەم ڕێگایە بگرێتەبەر ئەوا باخۆی ڕابێنێت لە تانە وتەشـەری نەزان وئەهلی بیدعەکان، وتانەی لێدەدەن، وخەڵکی لێ دوور دەکەنەوە والەخەڵك دەکەن کەبەهەڵە لێتان تێبگەن، هەروەک پێشینەکانی خۆیان لەکافرەکان کەئەنجامیـان دەدا لەسـەر شـوێنکەوتووان وپێشـەواکەیان ﷺ ، چـونکە ئەگەر بانگەوازیـان بکات بـۆئەوە، وتـانە بـدەن لەئەوەی ئەمـانی لەسـەرن: ئەوا لەوێـدا قیامەتیـان هەڵدەسـتێ وئەیـانەوێ لەناوبچێـت وپەت وتەڵەیـان بۆدادەنێن وبەئەسپی گەورەکەیان وپێیەکانیانەوە دێن.

ئەم نـامۆیە لەدینەکەیـدا لەبەر گەنـدەڵی دینەکانی ئەوان، نـامۆیە لەدەسـتگرتنی بەسـوونەت لەبەر دەسـتگرتنی ئەوان بەبیـدعەوە، نـامۆیە لەبیروبـاوەڕەکەی لەبەر پڕوپـووچی بیروباوەڕەکانی ئەوان، نـامۆیە لەنوێژەکانیـدا لەبەر خراپی نوێژەکانی ئەوان، نامۆیە لەڕێگاکەیدا لەبەر گومڕایی وگەندەڵی ڕێگاکانیان، نامۆیە لەڕەچەڵەکی لەبەر نامۆیی ڕەچەڵـەکی ئەوان، نـامۆیە لەهەڵسـوکەوت لەگەڵیانـدا؛ لەبەرئەوەی مامەڵەیـان لەگەڵـدا ئەکات لەسـەر شـتێک کەیەکناگرێتەوە لەگەڵ هەوا وئارەزووەکانی نەفسی ئەوان.

بەگشتی: ئەم نـامۆیە لەکاروبـاری دونیا ودووارۆژی هیچ یارمەتی دەرێک وهاوکارێکی نییە لەلایەن عەوامەوە چونکە ئەو زانـایەکە لەنێـو نەزانـان، خـاوەن سـوننەتە لەنێـوان ئەهلی بیـدعە، بانگەوازکارێکە بـۆڕێی الله وپێغەمـبەرەکەی لەنێـو بانگەوازکارانی ئـارەزوو وبیـدعە، فەرمـان بەچـاکە دەکات وڕێگـری لەخـراپە دەکات لەنێـو گەلێکـدا کەچـاکە لەلای ئەوان خراپەیە وخراپەش چاکەیە." [مدارج السالكين].

سـبحان الله! بیربکەوە لەقسـەکانی ئەم پێشـەوایە کەکـۆچی دووای کـردووە لەسـاڵی 751ی کـۆچی! وسـەرنجبدە لەشێوازی نامۆیی ئیسلام کەدەڵێت: "ئەو ئەمڕۆ نـامۆترە لەسـەرەتای دەرکەوتنی"، ئایا حیکمەت لەوەدایە هەردوو ووشـەی "شـعب = گەل" و"جەمـاوەر" واتـای بۆدروسـتبکەیت وبیکەیتە وەسـفێک بۆکـۆمەڵی سـەرکەوتوو بەکاری بهێنیت، کە ئەو کۆمەڵێکی نامۆیە، نەوەك جەماوەر، لەگەڵ ئەوەشـدا کەگوێگر لەیەکێک لەواتاکانی "دیموکراتی" لێکیدەداتەوە ولەدڵیدا دەچەسپێت، هەرچەندە ئەگەر قسەکەریش مەبەستی ئەوە نەبێت.

ئیبن قەیم ﷺ دەڵێت: "تاغووت: بریتییە لەهەرشتێک کەبەندە سنووری تێدا ببەزێنێت لە پەرستن یان شوێنکەوتن یان گوێڕایەڵی؛ تاغووتی هەر گەلێک ئەوەیە کەحوکمی بۆدەگێڕنەوە لەبری الله وپێغەمبەرەکەی، یان ئەیپەرستن لەبری الله، یان شوێنی دەکەون لەسەر جگە ڕێباز وهیدایەتی الله، یان گوێڕایەڵی دەکەن لەسەر شتانێك کەنازانن ئەوە پێویستە بۆ الله بێت، ئەمەش تاغووتەکانی جیهانە ئەگەر سەرنج بدەیت وسەرنجیش بدەیتە حاڵی خەڵکی لەگەڵیاندا ئەبینیت زۆربەیان بەندایەتی الله یان کردووە بەبەندایەتی تاغووتان، ولەسەر حوکم گێڕانەوەش بۆ الله وبۆپێغەمبەرەکەیەوە بۆحوکم گێڕانەوە بۆلای تاغووتەکان، ولەگوێڕایەڵی الله وشوێنکەوتنی پێغەمبەرەکەی بەرەو گوێڕایەڵی تاغووتەکان وشوێنکەوتنیان." [إعلام الموقعين].

سەرنجبدە الله رەحمت پێبکات کەوەسفی زۆربەی خەڵکی دەکات بەوەی کەبوونەتە شوێنکەوتەیەک بۆ تاغووتەکان! پەروەدگار ئەی ئەو زاتەی کەدڵەکان وەردەگێڕیت دڵەکانمان چەسپاو بکە لەسەر ئاینەکەت.

ئیبن قەیم ﷺ لەکتێبی "الكافية الشافية في الانتصار للفرقة الناجية" دەڵێت:

ئەوە بڵێ کەپێغەمبەر فەرمووبەتی ومەترسە * لەکەمی پشتیوانان وهاوکارەکانی
چونکە الله ئاین وقورئانەکەی سەردەخات * وە -الله- بەندەی خۆی دەپارێزێت
وخۆڕاگربە وبجەنگە لەژێر ئاڵاکانی پێغەمبەر * وئارامبگرە چونکە سەرکەوتن لەلایەن -الله- نزیکە
ودەستەواژەی دەق بهێنە دی لەسەربڕینی دوژمن * وڕەجمیان بکەن بەنەیزەکی گڕاوی
لەزۆرییان مەترسن ئەوان مێشولەی سەر ڕوخسارن * ومێشن ئایا لەمێش ئەترسێت
ئەمە وبەڕاستی کوشتاری حزبی الله بە * کردەوەیە نەک بەدەستەی چاونەترسەکان
سوێند بە الله- وڵاتانیان فەتح نەکرد بەزۆرینە * ئیتر چۆن کەدوژمنەکانیان ناژمێردرێن

- [ ] **بەکورتی:** ئێمە بانگەوازی نەزانان ودانیشتوان بەرەو تەوحید وجیهاد ئەکەین هەرچەندە ئەگەر قێزی لێبکەنەوە وپێیان ناشرین بێت؛ ولەنەزانینی ئەوانەوە درووشم دانارێژین بۆبانگەوازەکەمان تاکو سۆزیان بەدەست بهێنین، چونکە خراپەکانی ئەوکارە گەورەترە لەهەر بەرژەوەندیەکی خەیاڵی لەبەرئەوەی دەبێتە هۆی بڵابونەوەی دەرچوون لەئاین لەنێوان موسڵماناندا ومانەوەی نەخۆشیەکە لەدڵیاندا.

بەدوای دادێت لەئەڵقەی داهاتوو إن شاء الله.

لەنوسینی: ئەبو مەیسەرەی شامی

الله لێی خۆش بێت